

LULEÅ TINGSRÄTT

DOM
2007-07-09
Meddelad i
LuleåMål nr
T 2715-04**PARTER****KÄRANDE**

Olavi Klemettilä, 401207-9333
Norrviden 53
953 92 HAPARANDA

Ombud: Advokaten Niclas Karlsson
Juristhuset-Lawhouse Advokatfirman Sjöström AB
Box 2106
103 13 Stockholm

SVARANDE

Länsförsäkringar Norrbotten, 597000-3884
Box 937
971 28 Luleå

Ombud: Försäkringsjuristen Ulf Lundberg
Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag
Juridik-Sak
106 50 Stockholm

DOMSLUT

1. Tingsrätten förpliktar Länsförsäkringar Norrbotten att omedelbart uppföra de två hallar med plintar men utan bottenplattor som förstördes vid branden på fastigheten Haparanda Sävis 4:14 den 31 augusti 2001.
2. Tingsrätten ogillar Olavi Klemettiläs yrkande att tingsrätten skall fastställa att han har rätt till ersättning för bottenplattorna.
3. Tingsrätten förpliktar Länsförsäkringar Norrbotten att ersätta Olavi Klemettilä för saneringskostnad med 850 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:625) från den 30 augusti 2002.
4. Tingsrätten ogillar Olavi Klemettiläs yrkanden om ersättning för utredningskostnader och för förstörd löseendom.
5. Länsförsäkringar Norrbotten skall ersätta Olavi Klemettiläs rättegångskostnader med 870 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för dom till dess betalning sker

---

Dok.Id 61113

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 849	Skeppsbrogatan 41	0920-29 55 00	0920-29 55 01	måndag – fredag
971 26 Luleå		E-post: -		09:00-12:00
				13:00-15:00

Både samling har överlagat

BAKGRUND

Olavi Klemettilä hade på sin fastighet Haparanda Sävis 4:14 låtit uppföra en maskinhall och en panncentral. Maskinhallens yta var 840 kvadratmeter och panncentralens 324 kvadratmeter. Natten mot fredagen den 31 augusti 2001 brann maskinhallen och panncentralen ned till grunden. Polismyndigheten konstaterade i förundersökning att bränderna hade uppstått genom två av varandra oberoende och samtidiga brandhärder och att bränderna var anlagda. Olavi Klemettilä hade vid tidpunkten för branden panncentralen och maskinhallen försäkrade hos Länsförsäkringar Norrbotten (Länsförsäkringar). Sedan Olavi Klemettilä begärt försäkringsersättning förklarade Länsförsäkringar att han inte var berättigad till någon ersättning eftersom man kunde misstänka att Olavi Klemettilä själv anlagt eller låtit anlägga bränderna.

Hallarna var uppförda på plintar och dessa jämte bottenplattorna har Olavi Klemettilä efter branden låtit föra bort.

Genom dom den 8 april 2004 fastställde Luleå tingsrätt att Olavi Klemettilä är berättigad till försäkringsersättning av Länsförsäkringar för den skada som han må ha åsamkats till följd av bränderna. Domen har vunnit laga kraft.

Den företagsförsäkring som reglerar ersättningen för de nedbrunna byggnaderna innehåller – såvitt är av betydelse i målet – följande villkor:

32. Åtgärder vid skada**32.1 Räddningsplikt**

Den försäkrade skall efter förmåga

- begränsa skada som redan inträffat
- snarast möjligt omhänderta och skydda skadad egendom

32.2 Påföljd vid åsidosättande av räddningsplikt

Om den försäkrade uppsåtligt eller av grov vårdslöshet inte uppfyller sin räddningsplikt och om det kan antas att detta varit till men för bolaget är bolaget berättigat till skäligt avdrag på ersättningsbelopp som annars bort utgå eller till fullständig befrielse från betalningsskyldighet.

32.6 Besiktning av skada

Bolaget har rätt att låta besiktiga skada samt att, innan åtgärder vidtas, utfärda anvisningar för reparation och tillvaratagande av skadad egendom. Den försäkrade är skyldig att följa bolagets anvisningar om reparatör eller metod för reparation eller sanering. Iakttar den försäkrade inte vad som här sagts är bolagets ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle ha uppkommit om anvisningarna följts.

32.7 Bedrägliga uppgifter

Om den försäkrade svikligen uppger, förtiger eller döljer något av betydelse för skadans bedömning kan ersättningen bortfalla eller begränsas.

41. Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler.

**41.1 Byggnad
Definitioner***Nyanskaffningsvärde*

Härmed avses den kostnad som skulle ha uppkommit, om byggnaden färdigställts som ny vid skadetillfället. I värdet ska inräknas alla kostnader som fodras för att byggnaden ska kunna tas i bruk. Här inräknas inte kostnader för byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolvs undersida som angränsande mark- eller vattenyta.

Dagsvärde

Härmed avses marknadsvärde vid skadetillfället. Kan detta inte fastställas utgör dagsvärdet nyanskaffningsvärdet, med avdrag för värdeminskning genom ålder, slitage, omodernitet, minskad användbarhet och annan omständighet.

41.11 Byggnaden återställs

Om återställande sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa byggnaden med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

41.12 Byggnaden återställs inte

Återställs inte den skadade byggnaden värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.

43.8 Skadeersättningsregler i övrigt

Bolaget har rätt att i stället för att betala kontant ersättning föreskriva att skadad egendom återställs eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

43.9 Tidpunkt för betalning av skadeersättning och räntebestämmelse**43.91 Tidpunkt för betalning av skadeersättning**

Ersättning ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom.

Den del av ersättningen som den försäkrade har rätt till först när försäkrad egendom återställs eller återanskaffas, ska betalas senast en månad efter det att den försäkrade visat att så skett.

43.92 Räntebestämmelser

Betalas skadeersättning senare än vad som sagts ovan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen.

YRKANDEN

Olavi Klemettilä har – såsom han slutligen bestämt sin talan – yrkat enligt följande.

1. I första hand yrkar han förpliktande för Länsförsäkringar att omedelbart uppföra de två hallar med tillhöriga bottenplattor och plintar som förstördes vid branden på hans fastighet Haparanda Sävis 4:14 den 31 augusti 2001,
2. I andra hand yrkar han förpliktande för Länsförsäkringar att återuppföra de angivna hallarna utan tillhöriga bottenplattor och plintar omedelbart efter det att Olavi Klemettilä uppfört plintarna,
3. För det fall tingsrätten skulle finna att Länsförsäkringar inte kan åläggas att ombesörja ett återuppförande av hallarna yrkar han förpliktande för försäkringsbolaget att utge 16 451 875 kr så att han själv kan återuppföra dessa.
4. Han yrkar förpliktande Länsförsäkringar att omedelbart utge 1 997 000 kr, varav 1 250 000 kr för saneringskostnader, 662 000 kr i ersättning för lös egendom och 65 000 kr för utredningskostnader.

5. Han yrkar ränta enligt 6 § räntelagen på
  - a) 17 113 875 kr från den 30 september 2001 (hallar och lös egendom)
  - b) 1 250 000 kr från den 30 augusti 2002 (sanering)
  - c) 65 000 kr från den 1 november 2001 (utredning)allt till dess full betalning sker.
6. Han yrkat att tingsrätten i allt fall skall fastställa att han har rätt till ersättning för de två bottenplattorna med tillhörande plintar

Länsförsäkringar har helt bestritt käromålet.

Båda parter har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader av varandra.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Olavi Klemettilä

Allmänt

Branden den 31 augusti 2001 var total och inget undkom förstörelse. Olavi Klemettilä hade därefter sammanträffanden med Länsförsäkringar. Försäkringsbolagets engagemang i saken tog emellertid abrupt slut i och med att Länsförsäkringar i brev 4 december 2001 meddelar sitt beslut att avslå Olavi Klemettiläs yrkande om ersättning för branden. Vid denna tidpunkt var polisens utredning ännu inte avslutad.

Olavi Klemettilä väckte då den 11 mars 2002 en fastställsetalan mot Länsförsäkringar och yrkade att tingsrätten skulle förklara att han hade rätt till försäkringsersättning och tingsrätten fastställde i dom den 8 april 2004 att "... Olavi Klemettilä är berättigad till försäkringsersättning av Länsförsäkringar Norrbotten för den skada som han må ha åsamkats till följd av bränderna den 31 augusti 2001 på fastigheten Säivis 4:14."

Då Länsförsäkringar valde att inte överklaga domen vann denna laga kraft. Kontakterna om skadereglering mellan Olavi Klemettilä och Länsförsäkringar återupptogs därefter.

ter. Utöver att Länsförsäkringar utbetalade vissa smärre belopp för saneringsarbeten och förlorad löseegendom kom regleringsfrågan emellertid inte att föras vidare och försäkringsbolaget förklarade, trots tidigare utfästelser härom, att man inte var villig att återuppföra hallarna. Olavi Klemettilä såg sig därför nödgad att ånyo väcka talan vid Luleå tingsrätt. Det nu förevarande målet rör alltså konkret och specifikt att Länsförsäkringar skall förpliktas att utge ersättning på visst sätt och med vissa belopp.

Hallar//bottenplattor/plintar

Förstördes bottenplattan och plintarna vid branden

Det görs gällande att såväl bottenplattorna som plintarna, till följd av branden eller i vart fall genom Länsförsäkringars senare hantering, blivit så skadade att de är otjänliga för fortsatt användning. Efter branden anlidade Länsförsäkringar nämligen en 40 tons bandtraktor som åkte över plattan förorsakade ytterligare stor skada. Dessutom var traktorn vid tillfället utrustad med en för ändamålet helt olämplig skopa.

Formen för ersättningen

Frågan är om Länsförsäkringar skall återuppföra hallarna eller om Olavi Klemettilä endast är berättigad till ett kontant belopp så att han kan återuppföra dessa med de uppburna medlen.

Villkoren i den företagsförsäkring som är aktuell i målet motsäger inte att Länsförsäkringar skall kunna ombesörja ett återuppförande av hallarna. Försäkringsvillkoren innehåller inte någon sådan bestämmelse och i den mån villkoren kan anses vara oklara i detta avseende skall tolkning ske till förmån för Olavi Klemettiläs och inte för den starkare parten, försäkringsbolaget, som är den som utformat och tillhandahållit villkoren.

Det görs även gällande att parterna särskilt har avtalat om att Länsförsäkringar skall återuppföra hallarna eller att försäkringsbolaget i vart fall har utfäst sig att göra detta.

Om rätten dock skulle anse att det inte finns förutsättningar för att ålägga Länsförsäk-

ringar ett återuppförande gör Olavi Klemettilä gällande att försäkringsbolaget skall utbetala ett belopp till honom som motsvarar kostnaden för att göra detta. Avtalsvillkoren kan tolkas på så sätt att han har rätt till förtida utbetalning avseende kostnaden för ett återuppförande. Vid oklarhet i detta avseende skall villkoren tolkas till försäkringstagarens förmån. I annat fall skall villkoret enligt 43.91 ovan jämkas såsom oskäligt beträffande betalningstidpunkten.

Beträffande frågan om oskäligheten anføres följande. Olavi Klemettilä, som är ålderspensionär, har en blygsam pension och saknar helt möjlighet att bekosta ett återuppförande. Den rätt till ersättning som han har skulle i praktiken vara utan värde om han endast först i efterhand skulle ha rätt till ersättning. Han har försökt att få banklån men inte fått upplåna ens belopp som skulle motsvara endast kostnaden för att återuppföra bottenplattorna.

Storleken på ersättningen

Av infordrade anbud framgår att kostnaden för att återuppföra hallarna kan beräknas till det yrkade beloppet.

Ersättning för kostnader och lös egendom

Saneringskostnader

Kommunen krävde att Olavi Klemettilä skulle sanera området. Enligt åberopade fakturor har hans kostnader uppgått till det yrkade beloppet, 1 250 000 kr.

• Lös egendom

Värdet på förstörd egendom uppgår till minst 1 262 000 kr. Olavi Klemettilä hade tre försäkringar hos Länsförsäkringar, en företagsförsäkring, en hemförsäkring samt en lantbruksförsäkring.

- *Företagsförsäkringen:* Länsförsäkringar har utbetalat 300 000 kr. Ersättning yrkas med ytterligare 42 000 kr.
- *Hemförsäkringen:* Länsförsäkringar har utbetalat 300 000 kr för personlig lösegendom. Ersättning yrkas med ytterligare 34 000 kr.

- *Lantbruksförsäkringen:* Ingen ersättning för personlig löseegendom har betalats ut av Länsförsäkringar. Ersättning yrkas med 586 000 kr.

Således yrkas nu ersättning med (42 000 + 34 000 + 586 000) 662 000 kr.

Utredningskostnader

Ersättning yrkas för en av konsulten Leif Heinonen utförd utredning avseende förlorad löseegendom. Konsultkostnaden uppgår enligt återopad faktura till 65 000 kr.

Ränteberäkningen

Enligt försäkringsvillkoren (p 43.92 jämförd med 43.91) skall ersättning betalas senast en månad efter att den försäkrade styrkt sitt krav och i övrigt fullgjort vad som åligger honom. Därefter utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen. Innebörden av detta torde vara att räntan skall utgå en månad från den dag då krav framställdes. Olavi Klemettilä anmälde skadan direkt i samband med branden. Länsförsäkringar har även erlagt ränta på utgivet belopp för lös egendom från den 30 september 2001. Ränta på yrkande belopp för hallar och löseegendom yrkas därför från detta datum.

Ränteyrkandena för sanering och utredning avser en månad från fakturadatum.

Särskilt yrkande beträffande bottenplattorna och plintarna

Det kan teoretiskt bli så att rätten ogillar käromålet kring hallarna utan att för den sakens skull ha sakprövat rätten till ersättning för plattorna och plintarna; rätten kan t.ex. med hänvisning till villkoren ogilla yrkandet om att Länsförsäkringar skall återuppföra hallarna samt ogilla yrkandet om förtida ersättning. Olavi Klemettilä vill därför, i förekommande fall, att ersättningsrätten till plattorna och plintarna i allt fall blir prövad.

Bemötande av påstående om brott mot räddningsplikten

Länsförsäkringar har påstått att han brustit i sin räddningsplikt och inte är berättigad till ytterligare ersättning; denna därför skall bortfalla eller i vart fall jämkas.

Efter branden var bottenplattorna emellertid otjänliga för användning vid ett återuppfö-

rande av hallarna. Länsförsäkringar har inte heller givit några anvisningar om att plat-
terna skulle behållas. Olavi Klemettilä har iakttagit sin räddningsplikt och omhänder-
tagit skadad egendom för tiden fram till dess besked ersättningsfrågan lämnades. Efter
det att Länsförsäkringar den 4 december 2001 förklarat att man inte avsåg att betala ut
någon ersättning i anledning av branden hade han inte längre någon skyldighet omhän-
derta egendomen. Det skulle i vart fall vara oskäligt att ålägga honom skyldighet att
tillvarata egendomen efter att ha nekats försäkringsersättning. Avtalsvillkoret skall
därför i så fall jämkas i detta avseende.

Bemötande av påstående om bedrägliga uppgifter

Länsförsäkringar påstår att Olavi Klemettilä – med undantag för lösöre enligt hemför-
säkringen – på grund av bedrägliga uppgifter inte är berättigad till ytterligare ersättning
och denna därför skall bortfalla eller i vart fall jämkas.

Olavi Klemettilä bestrider att finns skäl för begränsning av någon del av den yrkade
försäkringsersättningen; han har inte svikligen uppgivit, förtigit eller dolt något av be-
tydelse för skadans bedömning.

Därtill kommer att det föreligger ett konsumentförhållande mellan honom och Läns-
försäkringar. Det åberopade avtalsvillkoret får anses som oskäligt och skall jämkas för
fall det visats att bedrägliga uppgifter framställts.

Länsförsäkringar

Allmänt

Länsförsäkringar vitsordar att det brunnit på Olavi Klemettiläs fastighet, varvid två
hallbyggnader samt lös egendom skadats och att försäkringsfall föreligger. Genom
tingsrättens ovannämnda dom är Olavi Klemettilä berättigad till försäkringsersättning
för den skada han må ha åsamkats till följd av bränderna på fastigheten.

Länsförsäkringar har utgivit viss ersättning efter branden enligt underlag från Olavi
Klemettilä med tillhopa 600 000 kr för lösöre och med 71 500 kr för sanering. Olavi

Klemettilä gör emellertid att han är berättigad till ytterligare ersättning och därtill detta på visst sätt, vilket Länsförsäkringar av olika anledningar inte kunnat tillmötesgå.

Bedrägliga uppgifter

Olavi Klemettilä har lämnat bedrägliga uppgifter enligt försäkringsvillkoret p 32.7. Ersättningen skall därför helt bortfalla eller begränsas.

I faktura som företeddes Länsförsäkringar yrkade Olavi Klemettilä ersättning för bland annat bortforsling av bottenplattorna. Det har därefter framkommit att plattorna inte alls blivit bortforslade och destruerade utan endast grävts ned på fastigheten. Eftersom de åtgärder som fakturan återspeglar inte utförts i sin helhet har Olavi Klemettilä till Länsförsäkringar framställt ersättningskrav som varit bedrägliga eller svikliga. Alternativt har han dolt ett förhållande av betydelse för skadans bedömning. Detta föranleder i första hand att Olavi Klemettilä inte är berättigad att uppbära ytterligare ersättning än den som Länsförsäkringar redan har erlagt. I andra hand skall den del av ersättningen som Olavi Klemettilä, oberoende av ovanstående, skulle kunna vara berättigad att uppbära skäligen begränsas till 25 procent.

Hallar/bottenplattor/plintar

Förstördes bottenplattan och plintarna vid branden

Länsförsäkringar bestrider att bottenplattor och plintar skadats till följd av branden. För den händelse att skador ändå uppstått torde de vara av endast mindre omfattning för respektive platta som lätt hade kunnat åtgärdas/repaderas. Eftersom plattorna inte finns kvar kan något belopp eller omfattning inte vitsordas. Länsförsäkringar kan i och för sig vitsorda kostnaderna för uppförande av bottenplattor avseende maskinhallen respektive panncentralen till 1 470 000 kr respektive 360 000 kr eller tillhoppa 1 830 000 kr inklusive mervärdesskatt; detta enligt åberopad offert från Länsbygg Norrbotten.

Formen för ersättningen

Länsförsäkringar bestrider att det föreligger någon skyldighet för försäkringsbolaget enligt försäkringsavtalet att återuppföra hallarna, med eller utan bottenplattor respektive plintar. Länsförsäkringar bestrider även att någon för bindande utfästelse att uppföra hallarna har lämnats.

Länsförsäkringar tar regelmässigt inte på sig den rollen som beställare och har heller inte en sådan skyldighet. Länsförsäkringars ståndpunkt i denna del är klar; det har inte träffats något avtal eller överenskommelse av innebörd att avsteg från försäkringsavtalets bestämmelser skall göras. Försäkringsavtalet är inte heller oklart; det föreligger inte någon skyldighet för Länsförsäkringar av innebörd att Länsförsäkringar skall återuppföra hallarna. Det föreligger inte heller någon skyldighet för Länsförsäkringar att betala kostnad för ett tänkt återuppförande innan återuppförandet skett. Villkoret är vare sig oklart eller oskäligt.

Storleken på ersättning

Yrkat belopp inkluderande bottenplattorna kan inte vitsordas. Total kostnad för ett återuppförande av hallarna inklusive bottenplattor kan vitsordas uppgå till 7 955 000 kr.

Räddningsplikt

För den händelse tingsrätten skulle finna att bottenplattorna och betongplintarna skadats helt eller delvis vid branden görs det gällande att Olavi Klemettilä inte har iakttagit sin räddningsplikt enligt försäkringsvillkoret 32.2, vilket varit till men för Länsförsäkringar. Länsförsäkringar yrkar därför nu i första hand att försäkringsbolaget skall befrias från ersättningsskyldighet och i andra hand tillgodoräknas ett skäligt avdrag på ersättningsbeloppet med 75 procent.

*Ersättning för kostnader och lös egendom**Saneringskostnader*

Länsförsäkringar kan som skäligt i sig inte vitsorda högre belopp än 633 000 kr inklusive moms, varav 300 000 kr inklusive moms avser rivning av betongplattan enligt i

målet åberopat anbud från BDX Företagen AB, Roger Larsson. Yrkandet om ersättning avseende bottenplattorna bestrids även på den grunden av att dessa inte varit brandskadade och att det därmed inte föreligger någon rätt till försäkringsersättning.

Lös egendom

Länsförsäkringar har till följd av företags- och hemförsäkringen utgett ersättning för förlorad lösegendom med (300 000 + 300 000=) 600 000 kr. Länsförsäkringar bestrider att skadan i denna del överstiger detta belopp. Ersättningen är beräknad enligt egendomens dagsvärde/marknadsvärde enligt försäkringsvillkoret p 41.4 st 2.

Vad härefter gäller ersättning för lösegendom enligt lantbruksförsäkringen bestrider Länsförsäkringar att skadan överstiger det utgivna beloppet 600 000 kr.

Utredningskostnader

Det bestrids att det föreligger något åtagande för Länsförsäkringar att utge ersättning för denna kostnad. Den försäkrade är enligt försäkringsvillkoren nämligen skyldig att specificera sitt ersättningskrav och på anmodan lämna förteckning över försäkrad egendom – skadad och oskadad – med uppgift om varje föremåls värde före och efter skadan. Grund för ersättning avseende upprättandet av en sådan förteckning föreligger inte.

Ränteberäkningen

I första hand bestrids ränteyrkandet avseende hallar, bottenplatta och plintar enär beloppen inte är förfallna till betalning. I andra hand vitsordas detta ränteyrkande från dagen för delgivning av stämningsansökan, d.v.s. från den 24 januari 2005. Beträffande kostnaderna för utredning och sanering vitsordas yrkad ränta.

UTREDNINGEN I MÅLET

Olavi Klemettilä har som muntlig bevisning åberopat förhör under sanningsförsäkran med sig själv. Han har vidare åberopat sakkunnigförhör med Emanuelle Patti och Kent Larsson samt vittnesförhör med Håkan Snell, Magnus Snell, Seppo Mört, Jari Pekka Vähä, Kari Klemettilä, Jan Olsson, Esa Laitinen, Tarmo Kallijärvi och Jörgen Vaara.

Länsförsäkringar har muntlig bevisning åberopat vittnesförhör med Kent Karlsson, Hans Hedqvist, Roger Larsson, Leif Engman och Knut Lundgren.

Olavi Klemettilä har berättat i huvudsaklig överensstämmelse med vad han anfört sakframställningsvis.

Emanuelle Patti är brandingenjör och driver företaget Firetech och har arbetat med brandsäkerhet i 10 år. Han har bland annat uttalat sig om den utredning som företaget utfört och som Olavi Klemettilä åberopat i målet.

Kent Larsson är byggnadsprojektledare vid företaget Cargerman & Larsson Projektledning och har uttalat sig om byggnadstekniska frågor vid uppförande av hallar och bottenplattor.

Håkan Snell är granne med Olavi Klemettilä. Han har bland annat uttalat sig om vilken utrustning som förvarades i hallarna före branden.

Magnus Snell bor även han granne med Olavi Klemettilä. Han har bland annat uttalat sig om sina iakttagelser när person med hjullastare på Länsförsäkringars uppdrag utförde saneringsarbeten på brandplatsen efter branden samt om lämnad offert avseende saneringskostnaderna.

- Seppo Mört har arbetat med maskiner i 40 år. Han har bland annat uttalat sig om den offert som han efter branden lämnade till Olavi Klemettilä för att rensa tomten och ta bort all betong. Han blev dock förhindrad att själv utföra arbetet.

Jari Pekka Vähä är maskinföretagare. Han rensade brandplatsen efter branden och har uttalat sig om detta.

Kari Klemettilä är son till Olavi Klemettilä. Han har bland annat uttalat sig om vilken utrustning som förvarades i hallarna före branden.

Jan Olsson är anställd som kalkylator på företaget S.A. Englund. Företaget lämnade Olavi Klemettilä en offert för att uppföra hallarna och han har uttalat sig om denna.

Esa Laitinen, Tarmo Kallijärvi och Jörgen Vaara har även de lämnat offerter till Olavi Klemettilä och uttalat sig om dessa.

Kent Karlsson är VD och kalkylator på Länsbygg Norrbotten. Företaget har lämnat en offert på hallarna och han har uttalat sig om denna.

Hans Hedqvist är nu avtalspensionär men var vid tiden efter branden besiktningsman vid Länsförsäkringar avseende bland annat större bränder. Han hade flera kontakter med Olavi Klemettilä och besökte dennes fastighet den 5 och den 26 september samt den 1 oktober, allt 2001. Han har uttalat sig om vad som då förekom samt om sina iakttagelser därvid.

Roger Larsson är regionchef vid BDX Östra Norrbotten. Företaget lämnade ett anbud för att deponera resterna efter branden och han har uttalat sig om detta.

Leif Engman är polisman men var under några år anställd vid Länsförsäkringar. Han var på plats efter branden och har bland annat uttalat sig om sina iakttagelser och om sina kontakter med Olavi Klemettilä.

Knut Lundgren är byggnadsingenjör och innehade tidigare företaget ABM Bygg. Han har uttalat sig om den utredning som han på Länsförsäkringars uppdrag utfört i anledning av branden.

Olavi Klemettilä har vidare åberopat en på CD-skiva lagrad film som visar den aktuella fastigheten med byggnader före branden. Filmen har förebringats inför rätten genom uppspelning.

Olavi Klemettilä har även förevisat delar av brandskadade värmeslingor och frigolit som han uppgett härrör från bottenplattan i maskinhallen.

Parterna har även åberopat en omfattande skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Svikligt förledande

Länsförsäkringar har gjort gällande att Olavi Klemettilä lämnat bedrägliga eller svikliga uppgifter till försäkringsbolaget och att den ytterligare ersättning som han skulle kunna vara berättigad till i första hand skall bortfalla och i andra hand jämkas. Då denna invändning är avgörande för om någon ersättning överhuvudtaget skall utgå i anledning av försäkringsfallet prövar tingsrätten denna fråga först.

Olavi Klemettilä har uppgett: Kommunen påfordrade att han skulle sanera området och han infordrade därför anbud från tre företagare i Haparanda. Den som lämnade det lägsta anbudet fick emellertid personliga bekymmer och överlät därför arbetet till SSA Trading OY, innehavare Jari Pekka Vähä. Denne tog sedan bort järnskrotet från hallarna och körde bort panncentralen jämte bottenplatta; bottenplattan till maskinhallen behöll han så att Länsförsäkringar skulle kunna inspektera den. När Länsförsäkringar inte hörde av sig på ett och ett halvt år beslöt han att ta bort även denna bottenplatta och lät därvid gräva ned den på tomten.

Vittnet Jari Pekka Vähä har uppgett att det ingick i anbudet att även riva betongplattan till stora hallen men att Olavi Klemettilä då ville spara denna spara så att Länsförsäkringar skulle kunna besiktiga den.

Tingsrätten gör följande bedömning.

I målet är inte visat annat än att fakturan från SSA Trading OY avsåg ett fast pris som inte påverkades av att Olavi Klemettilä då behöll bottenplattan till maskinhallen. Olavi Klemettilä har varit skyldig att betala hela fakturan till SSA Trading OY. Det förhållande att bottenplattan till maskinhallen sedermera kom att grävas ned i stället för att forslas bort och destrueras kan därför inte anses utgöra försök till vilseledande från Olavi Klemettiläs sida när han begärde ersättning för fakturan av Länsförsäkringar. Tingsrätten ogillar därför försäkringsbolagets yrkande om att förekommande ersättning i anledning av försäkringsfallet skall bortfalla eller jämkas.

Skyldighet att uppföra hallarna

Länsförsäkringar har bestritt att det enligt försäkringsavtalet föreligger någon skyldighet för försäkringsbolaget att återuppföra hallarna medan Olavi Klemettilä gjort gällande att Länsförsäkringar i allt fall utfäst sig att göra detta.

Olavi Klemettilä har åberopat bland annat skriftväxling mellan sitt ombud i målet och Länsförsäkringar. Därav framgår såvitt nu när av intresse följande.

I brev av den 1 juni 2004 skriver Länsförsäkringars skadechef Staffan Mettäväainio:
"vår tanke är att efter att vi kommit överens om ersättning för hittillsvarande kostnader påbörjar återuppförandet av hallarna".

I brev av den 11 juni 2004 skriver Olavi Klemettiläs ombud till Staffan Mettäväainio:
"Vidare har min huvudman reagerat mot skrivningen i sista stycket där Ni förklarar att Er tanke är att 'efter vi kommit överens om ersättning för hittills varande kostnader påbörjar återuppförandet av hallarna'. Detta kan ju tolkas som en form av 'utpressning'. Givetvis ska återuppförandet påbörjas oaktat eventuell oenighet rörande hittillsvarande kostnader; och lika givet ska detta ske utan vidare tidsutdräkt. Olavi Klemettilä har på grund av Ert nekande till försäkringsersättning stått utan hallar i flera år. Domstolen har givit Olavi Klemettilä rätt och jag utgår från att Ni nu gör Ert allra yttersta så att hallarna skyndsamt återuppförs."

I brev den 15 juni 2004 skriver Staffan Mettäväainio: *"Vi är beredda att ersätta kostnaderna för sanering och borttransporter av brandrester ovan betongplatta mot uppvisande av verifikat för nedlagda kostnader. När det gäller återuppförandet av hallarna så finns inga hinder att påbörja arbetet omgående. Olavi har på eget bevåg rivit betongplattorna trots krav från oss att dess skulle sparas för ett eventuellt återuppförande av hallarna. Efter att Olavi på egen bekostnad återuppfört betongplattorna kommer vi skyndsamt att infordra anbud för återställandet."*

I inlaga till tingsrätten den 26 maj 2005 skriver Länsförsäkringar: *"Det har inte träffats någon överenskommelse eller avtal utifrån Länsförsäkringars avsikt att återuppföra hallarna. Länsförsäkringar som inte enligt försäkringsavtalet har en sådan skyldighet står därför ej kvar vid erbjudandet. Det åtagande Länsförsäkringar har enligt försäkringsavtalet är att betala kostnaden för återställandet enligt villkoret 41.11 och 43.19 dvs. när återställandet skett, ej innan."*

Tingsrätten gör följande bedömning.

Tingsrätten finner att innebörden av skriftväxlingen får tolkas på så sätt att Länsförsäkringar erbjudit sig att uppföra hallarna utom bottenplatta och att detta erbjudande har accepterats av Olavi Klemettilä. Därigenom har ett bindande avtal ingåtts som inte kan ryggas genom att Länsförsäkringars i en senare inlaga tar tillbaka erbjudandet. Länsförsäkringar är därför på denna grund skyldig att uppföra hallarna utom bottenplattor.

Bottenplattorna

Länsförsäkringar har bestritt att bottenplattorna skadats vid branden. Tingsrätten upptager härvid följande.

Olavi Klemettilä har uppgett: Han har uppfört hallarna i egen regi. Han gjorde plintarfla först, därefter stålkonstruktionen och sist bottenplattorna. Hur bottenplattorna är utförda framgår bland annat av den videon som han åberopat i målet och som spelades

in i mitten på 1990-talet. Ovanpå en grusbädd ligger plast, frigolit och betong. Omkring fem cm under betongytan i den stora hallen ligger värmeslingor. I stora hallen förvarade han bland annat 300-400 kubikmeter virke, 500 liter diesel samt flera hundra liter färg. Efter branden hade frigoliten smält. Han gick runt med en stör och dunkade i golvet och det ekade där det var tomt. När några personer från Länsförsäkringar efter branden skulle provtrycka slangarna och fylla dem med glykol sprutade det som ett såll. När han sedan rev bottenplattan upptäckte han att värmeslingorna var brandskadade. Bottenplattorna var så brandskadade att när de skulle rivas gick hjullastaren igenom dem. Bottenplattan till panncentralen rev han med en gång efter branden. Bottenplattan till maskinhallen behöll han i ett och ett halvt år. Detta för att Länsförsäkringar skulle kunna besiktiga den. När Länsförsäkringar sedan förklarade att man ansåg att han själv låg bakom bränderna och inte avsåg att betala ut någon ersättning rev han även denna i oktober 2002.

Vittnet Magnus Snell har uppgett: Året efter branden ringde Olavi Klemettilä till honom och frågade om han kunde komma dit med hjullastaren och hjälpa till med att röja efter branden. En man vid namn Folke Harrila kom dit med sin hjulgrävare. Denne skulle riva plattan forsla bort den till en grop som Olavi Klemettilä hade anvisat. Grävaren hade stödben och benen gick igenom plattan på vissa ställen. Detta måste ha berott på att det var tomt under. Han såg slangarna och frigoliten. Frigoliten hade smält ihop och var deformerad. Den såg inte ut som frigolit skall göra. Värmeslangarna var också brandskadade.

Vittnet Leif Engman har uppgett: Han tog foton på värmeslangarna och det framkom inte att det var några fel på dem; man kunde till och med läsa slangarnas fabrikat. Det var inte heller någon sprickbildning i betongen. Länsförsäkringar hade för avsikt att rädda slangarna genom att trycka in glykol i dem. Han var själv inte där när slangarna provtrycktes men han har fått reda på att slangarna var saboterade; någon hade borrarat hål i dem.

Vittnet Hans Hedqvist har uppgett: Vid hans besök hos Olavi Klemettilä efter branden kom de överens om att Olavi Klemettilä skulle ta in anbud på bortrivning av allt ovanför betongplattan samt att en särskild besiktning av betongplattorna därefter skulle göras. I oktober 2001 blev han orolig över att värmeslingorna skulle frysa och ringde därför till Haparanda byggtjänst för att de skulle fylla på glykol slangarna. Den 4 december 2001 meddelade Länsförsäkringar sitt beslut att inte betala ut försäkringsersättning. I datasystemet finns en anteckning från oktober 2002 att man hade informerat Olavi Klemettilä om att han inte fick ta bort betongplattorna.

Tingsrätten gör följande bedömning

Det kan i och för sig väl förhålla sig så att bottenplattorna varit förstörda efter branden och inte kunnat återanvändas. Genom att bortföra plattorna har Olavi Klemettilä emellertid avhänt sig möjligheten att visa att så varit fallet. Tingsrätten finner även, genom Hans Hedqvists vittnesmål, att Olavi Klemettilä måste ha insett att Länsförsäkringars inställning var att han måste behålla plattorna om han skulle kunna få ut någon försäkringsersättning för dessa. Vad Olavi Klemettilä därvid gjort gällande, nämligen att han haft fog för åtgärden att ta bort även bottenplattan till maskinhallen efter det att Länsförsäkringar förklarat att han inte skulle få någon ersättning, är av beskaffenhet att det kan lämnas utan avseende. Detta eftersom Olavi Klemettilä ju därefter vidhöll sina anspråk genom att väcka talan mot Länsförsäkringar. På grund härav och då försäkringsbolaget har stöd för sin ståndpunkt i försäkringsavtalet finner tingsrätten skäligt att Länsförsäkringar helt befrias från uppförande eller betalningsskyldighet beträffande bottenplattorna. Olavi Klemettilä kan således inte få den uppförda genom Länsförsäkringars försorg eller få ersättning för dem av försäkringsbolaget. Vid denna bedömning saknar tingsrätten anledning att pröva Länsförsäkringars påstående att Olavi Klemettilä eftersatt sin räddningsplikt.

Plintarna

Länsförsäkringar har bestritt att plintarna blivit förstörda vid branden. Tingsrätten upptager härvid följande.

Olavi Klemettilä har uppgett: Hallarna var uppförda på plintar som sinsemellan var förbundna med armeringsjärn. Efter branden sände Länsförsäkringar dit en schaktmaskin för att frilägga bottenplattorna. Det var inte rätt maskin för att plocka plåt. Schaktmaskinen rev i grundkonstruktionen och plintarna rubbades ur sitt läge. När han rev bottenplattorna lyfte han bort plintarna.

Vittnet Magnus Snell har uppgett: Han hade fått i uppdrag av Olavi Klemettilä att plocka plåtar och hade en grip att ta upp plåtarna med. En morgon kom en bandtraktor som var beställd av Länsförsäkringar eller polisen. Den var försedd med en grävsropa. Det var helt fel verktyg. Den hade ju ingenting att greppa tag med; den stod bara och klöste i konstruktionen. När han senare skulle ta bort bottenplattorna såg han hur plintarna såg ut. De var trasiga och järnstommen satt fast i plintarna; de hade vikt sig i branden. Skadorna uppkom på grund av att Länsförsäkringar engagerat fel maskin.

Tingsrätten gör följande bedömning

Genom Magnus Snells och Olavi Klemettiläs utsagor finner tingsrätten styrkt att plintarna skadats i så hög grad att de inte kan återanvändas utan omfattande reparationsarbete. Länsförsäkringar får när de skall uppföra hallarna själv bedöma hur grundläggningen skall utföras.

Saneringskostnader

Olavi Klemettilä har yrkat ersättning för sanering med 1 250 000 kr medan Länsförsäkringar såsom skäligt i sig vitsordat 300 000 kr för rivning av bottenplatta och 333 000 kr för sanering i övrigt. Tingsrätten upptager härvid följande.

Vittnet Seppo Mört har uppgett: Olavi Klemettilä hade annonserat i tidningen och han åkte till Sävis och lämnade ett anbud. Olavi Klemettilä ville ha en offert på att rensa tomten och ta bort all betong. Det var mycket järn och allt låg huller om buller och såg hopplöst ut. Det var stora högar med järnskrot som hade böjt sig som korkskruvar. Man måste ha en maskin som smular sönder betongen och som är utrustad med en sax för att klippa sönder armeringen.

Vittnet Jari Pekka Vähä har uppgett: Han äger SSA Trading OY och övertog kontraktet från Seppo Mört. Han började med att riva järnbalkarna och det var ett farligt arbete eftersom balkarna stod i spänn. Han svetsade av balkarna eller klippte av dem med en sax. Han krossade betongplattan till lilla hallen och transporterade det till Finland. En del kördes till tippen och en del användes som fyllnadsmaterial på en tomt. Sammanlagt körde han bort 60 – 70 containrar. Det ingick i anbudet att även riva betongplattan till den stora hallen men den ville Klemettilä spara så Länsförsäkringar skulle kunna besiktiga den.

Olavi Klemettilä har som skriftlig bevisning i denna del åberopat offerter från Seppo Mört, Haparanda Lastbilscentral och Magnus Snell samt faktura från SSA Trading..

Länsförsäkringar har som skriftlig bevisning i denna del åberopat ett anbud från BDX Företagen daterad 2005-05-25, i vilket BDX erbjuder sig att riva betongplatta för en kostnad av 240 000 kr exklusive mervärdesskatt. Som vittnen i denna del har hörts Roger Larsson och Jörgen Vaara.

Roger Larsson har uppgett: Haparanda lastbilscentral och BDX företagen gick ihop 2004. Han är verkställande direktör för BDX och Jörgen Vaara är underställd honom. Länsförsäkringar bad honom räkna på vad det skulle kunna kosta att forsla bort en betongplatta och han lämnade då anbudet som är daterat den 25 maj 2005.

Jörgen Vaara har uppgett: Han är transportledare och arbetsledare på BDX. Han var ute i Sävis och tittade på objektet. Järnskrotet skulle skäras sönder med gassvets. Det

var en stor hög med plåt. Anbudet på räknade han fram tillsammans med Roger Larsson.

Tingsrättens gör följande bedömning.

Det anbud som Haparanda Lastbilscentral lämnade i januari 2002 förefaller mer välgrundat än det anbud som BDX lämnade i maj 2005 och överensstämmer dessutom i stort sett med de anbud som har lämnats av Seppo Mört och Magnus Snell. Tingsrätten finner därför att kostnaden i och för sig kan godtagas.

Länsförsäkringar har emellertid bestritt att i vart fall utge ersättning för den del av saneringskostnaderna som avser bortförande av bottenplattorna.

Då, såsom tingsrätten anført ovan, Länsförsäkringar krävt att bottenplattorna skulle vara kvar, vilket Olavi Klemettilä måste ha insett, skall försäkringsbolaget nu inte förpliktas utge ersättning för den del av saneringskostnaderna som belöper på borttagande och destruering av plattorna. I brist på närmare utredning skattar tingsrätten denna del till en tredjedel av de angivna kostnaderna på 1 250 000 kr.

Tingsrätten bifaller käromålet i denna del på så sätt att Länsförsäkringar skall ersätta Olavi Klemettilä för saneringskostnader med 850 000 kr (avrundat).

Beträffande ränteberäkningen råder inte tvist.

Förlorad lösegendom och utredningskostnader

Olavi Klemettiläs lösegendom var genom hemförsäkring, företagsförsäkring samt lantbruksförsäkring försäkrad till ett sammanlagt belopp av högst 1 239 000 kr. Länsförsäkringar har – såvitt nu är i fråga – betalat ut 300 000 kr på företagsförsäkringen och 300 000 kr på hemförsäkringen.

Olavi Klemettilä har gjort gällande att han vid branden förlorat lösöre till ett värde av minst 3 732 995 kr och att han därför är berättigad till full försäkringsersättning för lösöret. Han har vidare uppgett att han tagit konsulten Leif Heinonen till hjälp för att räkna fram värdet. Tillsammans har de gått igenom kataloger som kan ha varit aktuella när lösöret köptes in och räknat fram värdet med ledning av dessa. Han har för denna utredning betalat 65 000 kr som han även nu yrkar ersättning för.

Vittnet Kari Klemettilä har uppgett: Han är egen företagare och sysslar med datakommunikation. Tidigare hade han ett mudderverk och när han sålde det behöll han utrustningen som han körde upp den till Haparanda och skänkte den till sin far. Han har gått igenom de listor som upprättats av Leif Engman och Leif Heinonen och upptäckt att det på båda saknas en hel del föremål, bland annat ett bensindrivet elverk, elektroder och lyftschacklar. Det av hans far uppskattade beloppet 3,7 miljoner för inköp av verktygen kan nog stämma. Det finns inte någon egentlig marknad för begagnade verktyg utan man brukar använda dem tills de tar slut. Avskrivningstiden kan beräknas till tre år för maskiner som underhålls medan handverktyg betraktas som förbrukningsvara.

Vittnet Hans Hedqvist har uppgett: Det fanns inga kvitton eller andra underlag för att beräkna värdet av lösöret. Det var gamla grejor och han bedömer att försäkringsbolaget var generöst när man ersatte Olavi Klemettilä med 600 000 kr.

Vittnets Håkans Snell har uppskattat värdet på lösegendomen till "några hundratusen".

Tingsrätten gör följande bedömning.

Olavi Klemettilä och Leif Heinonen har använt gamla kataloger när de fastställt de priser som lösöret en gång har köpts in för och har därigenom kommit fram till värdet cirka 3,7 miljoner för det förlorade lösöret. Det är emellertid inte det värde som är intressant utan det är egendomens marknadsvärde som skall ersättas. Som Kari Klemettilä uppgett torde det inte finnas någon egentlig marknadsvärde för begagnade verktyg

och tingsrätten kan inte finna annat än att Länsförsäkringars utbetalning på sammanlagt 600 000 kr väl täcker värdet av förlorat lösöre.

Försäkringsvillkoren innehåller ingen bestämmelse som ger Olavi Klemettilä rätt till försäkringsersättning för det belopp han har betalat till Leif Heinonen och det är inte visat att denne anlitats av försäkringsbolaget. Länsförsäkringar kan därför inte förpliktats att ersätta Olavi Klemettilä för konsultkostnaden till Leif Heinonen.

Käromålet skall således ogillas i dessa delar.

Rättegångskostnader

Olavi Klemettilä har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader med 1 304 313 kr. Advokat Niclas Karlsson har arbetat i 300 timmar och advokat Ivan Fialdini i 200 timmar.

Länsförsäkringar har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader med 504 557 kr. Ulf Lundberg har arbetat i 330 timmar.

Länsförsäkringar har anfört att Olavi Klemettilä inte haft behov av två ombud och att den sammanlagda arbetstiden inte bör uppgå till mer än den tid Länsförsäkringar lagt ned på målet.

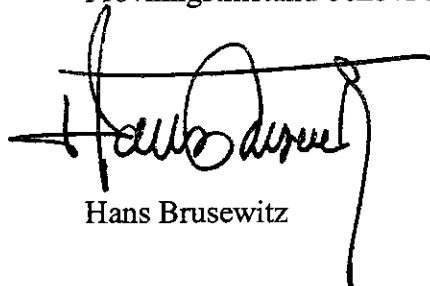
Erfarenhetsmässigt torde ett käromål kräva mer arbete än ett svaromål och den tid som Olavi Klemettiläs ombud lagt ned på målet framstår enligt tingsrättens uppfattning inte som oskälig.

Länsförsäkringar har genom att förpliktats att uppföra de två hallarna i huvudsak tappat i målet och skall därför svara för större delen av rättegångskostnaderna. Tingsrätten finner därvid det skäligt att Länsförsäkringar skall stå sina egna kostnader samt ersätta Olavi Klemettilä för dennes kostnader med ett till två tredjedelar jämkat belopp eller med 870 000 kr (avrundat).

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 401)

Domen för överklagar till Hovrätten för Övre Norrland senast den 30 juli 2007.

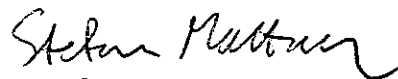
Prövningstillstånd behövs inte.

Hans Brusewitz

Lars Qwist

Stefan Mattsson

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL -

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om någon part vill överklaga domen, eller ett i domen intaget beslut, skall han göra detta skriftligen. Överklagandet skall adresseras till den hovrätt som finns angiven i slutet av domen men skall skickas till tingsrätten. Vad som skall anges i överklagandet framgår av ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL nedan. Överklagandet måste ha kommit in till **tingsrätten inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen. Tingsrätten skickar överklagandet till hovrätten.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen till samma hovrätt (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet skall också i detta fall skickas till tingsrätten och det måste ha kommit in till **tingsrätten inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Tingsrätten skickar även detta överklagande till hovrätten. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett i domen intaget beslut som angår honom. I fråga om ett sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

BESTÄMMELSERNA OM PRÖVNINGSTILLSTÅND

För att hovrätten skall pröva överklagandet fordras i vissa fall att hovrätten först beviljar prövningstillstånd. När prövningstillstånd krävs skall i överklagandet särskilt anges vilka omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd skall meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

• i tvistemål som avser pengar eller saker som kan omsättas i pengar krävs prövningstillstånd för att hovrätten skall pröva tingsrättens dom eller beslut

1. om målet har handlagts som ett småmål (ett s.k. FT-mål) eller
2. om värdet av det man tvistar om är mindre än ett basbelopp (39.400 kr år 2005).

Undantag från kravet på prövningstillstånd

Prövningstillstånd behövs inte om överklagandet avser

1. ett avgörande i mål som skall handläggas av tingsrätt i särskild sammansättning (bl.a. familjemål),
2. ett beslut som rör annan än part eller intervenient,
3. ett beslut genom vilket tingsrätten ogillat jäv mot en domare, eller
4. ett beslut genom vilket en missnöjesanmälan eller ett överklagande avvisats.

När kan prövningstillstånd ges?

Prövningstillstånd får meddelas endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt,
2. det finns anledning att ändra det slut tingsrätten kommit till eller
3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL

I överklagandet skall anges

1. den överklagade domen med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klaganden respektive motpart,
3. den ändring som yrkas i tingsrättens dom,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de bevis som åberopas och vad som skall styrkas för varje bevis, samt
6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd skall meddelas.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i hovrätten inte lagts fram tidigare skall klaganden i mål där förlikning om saken är tillåten förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det skall hållas ett förnyat förhör med ett vittne, en sakkunnig eller en part eller förnyad syn på stället, skall han ange det och skälen till detta. Han skall också ange om han vill att motparten skall infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätten.

OBSERVERA

1. Överklagandet skall alltså vara adresserat till hovrätten men **lämnas eller skickas till tingsrätten**. Om handlingarna skickas med posten skall det ske i fullständigt frankerad försändelse.
2. Till överklagandet skall bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte part bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på partens bekostnad.
3. Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.